UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

2 päivänä joulukuuta 2009 *

Asiassa C-358/08,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka House of Lords (Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 11.6.2008 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 5.8.2008, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Aventis Pasteur SA

vastaan

OB,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts (esittelevä tuomari) ja E. Levits sekä tuomarit C. W. A. Timmermans, A. Rosas, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh ja J.-J. Kasel,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

julkisasiamies: V. Trstenjak,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.6.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Aventis Pasteur SA, edustajanaan G. Leggatt, QC, avustajanaan barrister P. Popat,

– OB, edustajanaan S. Maskrey, QC, avustajanaan barrister H. Preston,

– Euroopan komissio, asiamiehenään G. Wilms,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.9.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25.7.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/374/ETY (EYVL L 210, s. 29), sellaisena kuin se on muutettuna 10.5.1999 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 1999/34/EY (EYVL L 141, 20; jäljempänä direktiivi 85/374), tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Ranskaan sijoittautunut yhtiö Aventis Pasteur SA (jäljempänä APSA) sekä OB ja joka perustuu turvallisuudeltaan väitetysti puutteellisen rokotteen liikkeelle laskemiseen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Direktiivin 85/374 1., 11. ja 13. perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”On tarpeen lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, joka koskee valmistajan vastuuta tuotteen puutteellisen turvallisuuden aiheuttamasta vahingosta, koska vallitsevat erilaisuudet saattavat vääristää kilpailua ja vaikuttaa tavaroiden liikkuvuuteen yhteismarkkinoilla sekä johtaa eroihin kuluttajan suojaamisessa vahingolta, jonka tuotteen puutteellinen turvallisuus aiheuttaa hänen terveydelleen tai omaisuudelleen,

– –

yhdenmukainen vanhentumisaika vahingonkorvauskanteen nostamiselle on sekä vahinkoa kärsineen että valmistajan edun mukainen,

tuotteet kuluvat, entistä ankarampia turvallisuusmääräyksiä kehitetään ja tiede ja tekniikka kehittyvät; tästä syystä ei olisi kohtuullista pitää valmistajaa vastuussa tuotteen puutteellisesta turvallisuudesta rajoittamatonta aikaa; vastuun olisi sen vuoksi lakattava kohtuullisen ajan kuluttua tämän kuitenkaan vaikuttamatta vireillä oleviin korvauskanteisiin,

– –

jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten mukaan vahinkoa kärsineellä saattaa olla oikeus vaatia vahingonkorvausta sopimukseen perustuvan vastuun tai muun kuin tässä direktiivissä tarkoitetun sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella; sikäli kuin tällaiset säännökset edistävät myös tehokasta kuluttajansuojaa, tämä direktiivi ei saisi vaikuttaa niihin; – –”

4 Direktiivin 85/374 1 artiklassa säädetään, että ”valmistaja vastaa vahingosta, joka aiheutuu hänen tuotteensa puutteellisesta turvallisuudesta”.

5 Mainitun direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. ’Valmistajalla’ tarkoitetaan lopputuotteen valmistajaa, raaka-aineen tuottajaa ja osatuotteen valmistajaa sekä sitä, joka varustamalla tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan esiintyy tuotteen valmistajana.

2. Valmistajan vastuuta rajoittamatta tässä direktiivissä tarkoitettuna valmistajana pidetään myös sitä, joka elinkeinotoiminnassa tuo tuotteen yhteisöön myyntiä, vuokraamista, leasing-toimintaa tai muuta jakelua varten, ja hän on vastuussa kuten valmistaja.

3. Jos tuotteen valmistajaa ei voida tunnistaa, tuotteen valmistajana pidetään jokaista, joka on [toimittanut tuotteen], jollei hän ilmoita vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa valmistajaa tai sitä, jolta hän on hankkinut tuotteen. Tätä sovelletaan myös, jos 2 kohdassa tarkoitettu maahantuoja ei käy ilmi maahan tuodusta tuotteesta, vaikka valmistajan nimi kävisikin ilmi siitä.”

6 Direktiivin 85/374 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on lainsäädännössään säädettävä, että vahinkoa kärsineelle tämän direktiivin mukaan kuuluvat oikeudet vanhentuvat kymmenessä vuodessa päivästä, jona valmistaja laski vahinkoa aiheuttaneen tuotteen liikkeelle, jollei vahinkoa kärsinyt ole tänä aikana nostanut kannetta valmistajaa vastaan.”

7 Kyseisen direktiivin 13 artiklan mukaan direktiivi ”ei rajoita vahinkoa kärsineen oikeutta korvaukseen sopimukseen perustuvaa vastuuta tai sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien säännösten nojalla taikka sellaisen erityisen vastuujärjestelmän perusteella, joka on olemassa tämän direktiivin tiedoksiantohetkellä”.

8 Direktiivi 85/347 annettiin tiedoksi jäsenvaltioille 30.7.1985.

Kansallinen säännöstö

9 Direktiivi on pantu Yhdistyneessä kuningaskunnassa täytäntöön vuonna 1987 annetulla kuluttajansuojalailla (Consumer Protection Act 1987; jäljempänä vuoden 1987 laki).

10 Vuoden 1987 lailla lisättiin vuonna 1980 annettuun vanhentumisaikoja koskevaan lakiin (Limitation Act 1980) uusi 11 A §, jonka 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tämän säännöksen mukaista kannetta ei saada nostaa merkityksellisestä hetkestä alkavan kymmenen vuoden määräajan päätyttyä – –; ja kanneoikeus lakkaa tämän momentin nojalla mainitun kymmenen vuoden määräajan päätyttyä riippumatta siitä, oliko kanneoikeus syntynyt tai oliko tämän lain seuraavien säännösten mukainen aika alkanut kulua.”

11 Vuoden 1980 lain 35 §:n mukaan asianosaisseuraanto on lähtökohtaisesti kielletty vanhentumisajan päättymisen jälkeen. Prosessioikeudellisissa säännöksissä voidaan kuitenkin mainitun pykälän 5 momentin b kohdan ja 6 momentin a kohdan nojalla poikkeuksellisesti antaa tuomioistuimille tietyissä olosuhteissa toimivalta hyväksyä tällainen asianosaisseuraanto, jonka vaikutukset alkavat alkuperäisen kanteen nostamisesta. Tämän mukaisesti voi tulla kyseeseen asianosaisseuraanto, jossa uusi asianosainen tulee ”sellaisen asianosaisen sijaan, jonka nimi ilmoitettiin virheellisesti uuden asianosaisen sijasta jossain alkuperäisen kanteen yhteydessä esitetyssä vaatimuksessa”.

12 Siviiliprosessisääntöjen (Civil Procedure Rules) 19.5 §:n 3 momentin a kohdassa myönnetään tällainen toimivalta hyväksyä asianosaisseuraanto tuomioistuimelle, joka voi käyttää kyseistä toimivaltaa harkintansa mukaan. Mainitussa kohdassa säädetään kuitenkin, että myös silloin, kun edellytykset kyseisen toimivallan käyttämiseksi täyttyvät, tuomioistuimen on otettava huomioon se, että tällaisen asianosaisseuraannon vaikutuksesta vastaaja menettää vanhentumisen vapauttavan vaikutuksen, ja hyväksyttävä seuraanto ainoastaan silloin, kun se katsoo, että se on esillä olevan asian olosuhteissa oikeutettua.

Asian tausta ja ennakkoratkaisukysymys

13 Ranskan oikeuden mukaan perustettu yhtiö Pasteur Mérieux Sérums et Vaccins SA (jäljempänä Pasteur Mérieux), josta nimenvaihdoksen jälkeen tuli APSA, valmistaa farmaseuttisia tuotteita, muun muassa hemofilusrokotetta.

14 Englannin oikeuden mukaan perustettu yhtiö Mérieux UK Ltd (jäljempänä Mérieux UK) oli vuonna 1992 APSA:n täysin omistama tytäryhtiö, joka toimi Yhdistyneessä kuningaskunnassa APSA:n valmistamien tuotteiden jakelijana.

15 APSA lähetti 18.9.1992 erän hemofilusrokoteannoksia Mérieux UK:lle, joka vastaanotti tämän erän 22.9.1992. APSA lähetti tässä yhteydessä tytäryhtiölleen laskun, jonka tämä maksoi asianmukaisesti.

16 Mérieux UK myi sittemmin ajankohtana, jota ei tiedetä tarkasti mutta joka ajoittuu vuoden 1992 syyskuun loppuun tai lokakuun alkuun, Ison-Britannian terveysministeriölle osan tästä toimituserästä, joka oli tarkoitettu mainitun ministeriön nimeämälle sairaalalle. Tämä sairaala puolestaan toimitti osan näistä rokoteannoksista Ison-Britannian alueella sijaitsevalle lääkäriasemalle.

17 OB:lle annettiin kyseessä oleva rokoteannos mainitulla lääkäriasemalla 3.11.1992.

18 OB:lle aiheutui tämän jälkeen vakavia vammoja. Häntä hoitaneet lääkärit arvioivat, että vammat johtuivat herpex simplex -viruksen aiheuttamasta tulehduksesta. OB sitä vastoin väittää, että vammat liittyvät hänelle annettuun rokotteeseen, joka oli turvallisuudeltaan puutteellinen.

19 APSA perusti vuonna 1994 yhdysvaltalaisen Merck Inc:n kanssa yhteisyrityksen. Mérieux UK:sta tuli tämän yhteisyrityksen brittiläinen tytäryhtiö. Nimenmuutoksen johdosta siitä tuli Aventis Pasteur MSD (jäljempänä APMSD).

20 OB nosti 2.11.2000 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Divisionissa vahingonkorvauskanteen APMSD:tä vastaan. Tosiseikkojen osalta 1.8.2000 esittämässään selvityksessä OB väitti, että rokotteen oli valmistanut APMSD ja että kyseinen rokote oli turvallisuudeltaan puutteellinen, ja näin ollen hänen aikomuksenaan oli saattaa kyseinen yhtiö vastuuseen vuoden 1987 lain nojalla.

21 APMSD väitti 29.11.2001 esittämässään vastineessa olevansa ainoastaan OB:lle annetun rokotteen jakelija eikä sen valmistaja.

22 APMSD vastasi 17.4.2002 vahvistuspyyntöön, joka koski sitä, oliko se tuotteen valmistaja, ja totesi edelleen, ettei se ollut rokotteen valmistaja. Se nimesi Pasteur Mérieux'n olevan kyseinen valmistaja muttei kuitenkaan täsmentänyt, että kyse oli APSA:n aiemmasta nimestä.

23 OB nosti High Court of Justicessa 16.10.2002 vahingonkorvauskanteen APSA:ta vastaan.

24 APSA myönsi kyllä olevansa kyseessä olevan rokotteen valmistaja mutta väitti samalla, että sitä vastaan esitetyt vaatimukset ovat vanhentuneet, koska vuoden 1987 lain mukainen kymmenen vuoden määräaika kanteen nostamiseksi päättyi APSA:n mukaan 18. tai 22.9.2002 sen mukaan, alkoiko määräaika kulua ajankohdasta, jolloin APSA lähetti kyseisen rokotteen Mérieux UK:lle, vai ajankohdasta, jolloin viimeksi mainittu vastaanotti sen.

25 OB vaati 10.3.2003, että APSA tulee APMSD:n sijaan tätä viimeksi mainittua vastaan marraskuussa 2000 vireille pannussa oikeudenkäynnissä. OB perusti tämän vaatimuksensa siihen seikkaan, että se oli oikeudenkäyntiä vireille pannessaan virheellisesti luullut, että kyseessä olevan rokotteen valmistaja oli APMSD.

26 On kiistatonta, että tämä asianosaisseuraantoa koskeva vaatimus on esitetty sen jälkeen, kun kymmenen vuoden määräaika, josta säädetään oikeudenkäynnin aloittamiseksi turvallisuudeltaan väitetysti puutteellisen tuotteen valmistajaa vastaan, oli päättynyt.

27 APSA väitti, että sikäli kuin kansallisessa oikeudessa sallitaan tällainen asianosaisseuraanto mainitun määräajan päättymisen jälkeen, se ei ole yhdenmukainen direktiivin 85/374 11 artiklan oikean tulkintatavan kanssa, minkä OB kiisti.

28 High Court of Justice esitti 18.11.2003 tekemällään välipäätöksellä, joka saapui yhteisöjen tuomioistuimeen 8.3.2004, ennakkoratkaisupyynnön, johon yhteisöjen tuomioistuin vastasi asiassa C-127/04, O'Byrne, 9.2.2006 antamallaan tuomiolla (Kok., s. I-1313).

29 High Court of Justicen edellä mainitussa asiassa O'Byrne esittämät toinen ja kolmas kysymys kuuluivat seuraavasti:

> ”2) Voiko jäsenvaltio silloin, kun kantaja nostaa tiettyä yhtiötä (A) vastaan kanteen vedotakseen niihin oikeuksiin, jotka sille on – – direktiivissä myönnetty turvallisuudeltaan puutteelliseksi väitetyn tuotteen osalta, siinä virheellisessä käsityksessä, että A oli tuotteen valmistaja, vaikka tuotteen valmistaja ei itse asiassa ollut A vaan toinen yhtiö (B), antaa kansallisessa lainsäädännössään tuomioistuimilleen harkintavaltaa käsitellä tällaisia kanteita – – direktiivin 11 artiklassa tarkoitettuina *'valmistajaa vastaan nostettuina kanteina'*?

3) Kun – – direktiivin 11 artiklaa tulkitaan oikein, voivatko jäsenvaltiot antaa kyseisen artiklan perusteella tuomioistuimelle harkintavaltaa siten, että tämä voi määrätä asianosaisseuraannosta siten, että B tulee A:n sijaan vastaajaksi edellä kysymyksessä 2 mainitun kaltaisessa oikeudenkäynnissä (merkityksellinen oikeudenkäynti) olosuhteissa, joissa

   a) 11 artiklassa mainittu kymmenen vuoden määräaika on päättynyt

   b) merkityksellinen oikeudenkäynti A:ta vastaan tuli vireille ennen kuin 10 vuoden määräaika oli päättynyt ja

   c) B:tä vastaan ei ollut tullut vireille oikeudenkäyntiä ennen kymmenen vuoden määräajan päättymistä sen tuotteen osalta, jonka kantaja väittää aiheuttaneen vahingon?”

30 Edellä mainitussa asiassa O’Byrne antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin vastasi näihin kahteen kysymykseen seuraavasti:

”Silloin, kun kanne nostetaan sellaista yhtiötä vastaan, jota virheellisesti pidetään tuotteen valmistajana, vaikka tuotteen on tosiasiassa valmistanut toinen yhtiö, kansallisessa oikeudessa on lähtökohtaisesti vahvistettava edellytykset, joiden mukaisesti tällaisen kanteen käsittelyn osalta voi tulla kyseeseen asianosaisseuraanto. Kansallisen tuomioistuimen, joka tutkii niitä edellytyksiä, joita tällaiselle asianosaisseuraannolle on asetettu, on kuitenkin valvottava, että direktiivin 85/374 henkilöllistä soveltamisalaa, sellaisena kuin se on määritetty direktiivin 1 ja 3 artiklassa, noudatetaan.”

31 Edellä mainitussa asiassa O'Byrne annetun tuomion jälkeen High Court of Justice hyväksyi 20.10.2006 OB:n esittämän asianosaisseuraantoa koskevan vaatimuksen sillä perusteella, että APMSD oli haastettu vastaajaksi virheellisesti APSA:n sijasta.

32 APSA valitti tästä päätöksestä Court of Appealiin. Mainittu tuomioistuin hylkäsi valituksen 9.10.2007.

33 House of Lords, joka käsittelee asiaa APSA:n tekemän muutoksenhaun johdosta, päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko [direktiivin 85/374] mukaista, että jäsenvaltion lainsäädännössä sallitaan vastaajan osalta asianosaisseuraanto, kun vaatimus on esitetty direktiivin nojalla sen jälkeen kun kymmenen vuoden määräaika direktiivin 11 artiklassa säädettyjen [vahinkoa kärsineelle myönnettyjen] oikeuksien käyttämiselle on päättynyt ja ainoa henkilö, joka nimettiin vastaajaksi kymmenen vuoden määräaikana vireille pannussa oikeudenkäynnissä, ei kuulu direktiivin 3 artiklan soveltamisalaan?"

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

34 Kansallinen tuomioistuin pyrkii ennakkoratkaisukysymyksellään selvittämään, onko direktiiviä 85/374 tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa sallitaan oikeudenkäynnissä, joka on pantu vireille mainitussa direktiivissä säädetyn vastuujärjestelmän puitteissa, vastaajan osalta asianosaisseuraanto mainitun direktiivin 11 artiklassa säädetyn kymmenen vuoden määräajan päätyttyä, kun tässä oikeudenkäynnissä ennen mainitun määräajan päättymistä vastaajaksi nimetty henkilö ei kuulunut kyseisen direktiivin soveltamisalaan, sellaisena kuin se määritetään sen 3 artiklassa.

35 Tältä osin on muistutettava, että edellä mainitussa asiassa O'Byrne antamansa tuomion 34 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että koska direktiivissä 85/374 ei oteta kantaa sellaisiin prosessuaalisiin menettelyihin, joita on noudatettava silloin, kun vahingon kärsinyt nostaa tuotevastuuseen perustuvan kanteen ja erehtyy valmistajan henkilöllisyydestä, kansallisessa prosessioikeudessa on lähtökohtaisesti vahvistettava ne edellytykset, joiden mukaisesti asianosaisseuraanto voi tulla kyseeseen tällaisen kanteen käsittelyn osalta.

36 Todettuaan ensin samaisen tuomion 35 kohdassa, että kun otetaan huomion direktiivillä 85/374 tavoiteltu sillä säänneltyjen seikkojen täydellinen yhdenmukaistaminen, mainitun direktiivin 1 ja 3 artiklassa olevaa määritelmää vahingonkorvausvastuussa olevien sellaisten henkilöiden piiristä, joita vastaan vahingon kärsineellä on oikeus nostaa kanne mainitussa direktiivissä säädetyn vastuujärjestelmän puitteissa, on pidettävä tyhjentävänä, yhteisöjen tuomioistuin täsmensi tuomion 38 kohdassa, että kun kansallinen tuomioistuin tutkii tällaisen asianosaisseuraannon edellytyksiä, sen on kuitenkin valvottava, että mainitun direktiivin henkilöllistä soveltamisalaa, sellaisena kuin se on määritetty direktiivin 3 artiklassa, noudatetaan.

37 Direktiivin 85/374 11 artikla perustuu samaan pyrkimykseen yhdenmukaistaa täydellisesti yhteisön tasolla vahingon kärsineelle kyseistä direktiiviä sovellettaessa myönnettyjen oikeuksien vanhentumiseen liittyvät säännökset.

38 Mainitussa artiklassa säädetään yhdenmukaisesta kymmenen vuoden määräajasta, jonka päättyessä edellä mainitut oikeudet lakkaavat. Siinä määritetään pakottavalla tavalla kyseisen määräajan alkamishetkeksi päivä, jona valmistaja laski vahinkoa aiheuttaneen tuotteen liikkeelle. Kyseisessä artiklassa todetaan määräajan keskeytyvän ainoastaan sillä perusteella, että tätä valmistajaa vastaan nostetaan kanne.

39 Kuten direktiivin 85/374 kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee, yhteisön lainsäätäjä on halunnut yhdenmukaistaa direktiivin mukaiset vanhentumisajat sekä vahinkoa kärsineen että valmistajan edun nimissä.

40 Tämä yhdenmukaistaminen auttaa yhtäältä toteuttamaan direktiivin 85/374 ensimmäisessä perustelukappaleessa esitettyä direktiivin yleistä tavoitetta eli pyrkimystä poistaa kansallisten oikeuksien väliset erilaisuudet, jotka saattavat johtaa eroihin kuluttajien suojelun tasossa yhteisössä.

41 Direktiivin 85/374 11. perustelukappaleen mukaan direktiivillä pyritään toisaalta rajoittamaan yhteisön tasolla tuotteen valmistajan vastuu kohtuullisen pituiseen aikaan, kun otetaan huomioon tuotteiden vähittäinen kuluminen, entistä ankarammat turvallisuusmääräykset ja tieteen ja tekniikan jatkuva kehittyminen.

42 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 49 ja 50 kohdassa, yhteisön lainsäätäjän tahdolla asettaa erityiset ajalliset rajat direktiivillä 85/374 luodulle järjestelmälle, jossa säädetään tuottamuksesta riippumattomasta vastuusta, pyritään myös ottamaan huomioon se seikka, että mainittuun järjestelmään sisältyy valmistajalle suurempi rasite kuin perinteisissä vastuujärjestelmissä, ja tämän tarkoituksena on se, että tekniikan kehitystä ei estettäisi ja että tähän erityiseen vastuuseen liittyvät riskit voidaan kattaa vakuutuksin (ks. vastaavasti 31.1.2001 annettu komission kertomus tuotevastuudirektiivin 85/374 soveltamisesta, KOM(2000) 893 lopullinen).

43 Tästä seuraa se, että jos muuta ei johdu sopimukseen perustuvaa vastuuta tai sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien säännösten taikka sellaisen erityisen vastuujärjestelmän, joka oli olemassa direktiivin 85/374 tiedoksiantohetkellä, soveltamisesta, jolle direktiivi ei ole esteenä, kuten sen 13 artiklasta ja 13. perustelukappaleesta ilmenee, direktiivin 3 artiklassa tarkoitettu valmistaja vapautuu saman direktiivin 11 artiklan mukaisesti direktiiviin perustuvasta vastuustaan kymmenessä vuodessa päivästä, jona valmistaja laski kyseessä olevan tuotteen liikkeelle, jollei vahinkoa kärsinyt ole tänä aikana nostanut kannetta valmistajaa vastaan.

44 Tässä tilanteessa kansallisen oikeuden sääntöä, jossa sallitaan vastaajan osalta asianosaisseuraanto oikeudenkäynnin kuluessa, ei voida direktiivin 85/374 kannalta

arvioituna soveltaa siten, että kyseinen sääntö mahdollistaa sen, että tällainen valmistaja voidaan mainitun määräajan päätyttyä haastaa vastaajaksi oikeudenkäyntiin, joka on pantu vireille kyseisen määräajan kuluessa muuta henkilöä vastaan.

45 Päinvastainen ratkaisu merkitsisi yhtäältä sen myöntämistä, että direktiivin 85/374 11 artiklassa säädetty vanhentumisaika voi keskeytyä mainittuun valmistajaan nähden muun seikan johdosta kuin siitä syystä, että sitä vastaan on pantu vireille oikeudenkäynti, mikä taas olisi vastoin kyseisellä direktiivillä tältä osin tavoiteltua täydellistä yhdenmukaistamista.

46 Tällainen ratkaisu johtaisi toisaalta siihen, että valmistajaan nähden sovellettavan vanhentumisajan kesto pitenisi, ja tämä horjuttaisi valmistajan arvioita siitä, minä täsmällisenä päivänä sen on direktiivin 85/374 11 artiklan mukaisesti tarkoitus vapautua kyseiseen direktiiviin perustuvasta vastuustaan, mikä puolestaan olisi ristiriidassa yhteisön lainsäätäjän tavoitteleman kyseisen määräajan yhdenmukaistamisen kanssa ja tämän lisäksi myös vastoin oikeusvarmuutta, joka mainitulla 11 artiklalla on tarkoitettu myönnettäväksi valmistajalle kyseisellä direktiivillä luodun tuottamukseen perustumattoman vastuun mukaisessa järjestelmässä.

47 Tämän viimeksi mainitun seikan osalta on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeusvarmuuden periaate, johon välittömästi liittyy luottamuksensuojan periaate, edellyttää muun muassa sitä, että yksityisten on voitava ennakoida lainsäädännön soveltaminen, ja tällä vaatimuksella on erityistä merkitystä silloin, kun kysymys on sellaisesta sääntelystä, joka saattaa saada aikaan taloudellisia rasitteita, jotta ne, joita asia koskee, voivat saada selville tarkasti, minkä laajuisia heille tällä tavoin asetetut velvollisuudet ovat (ks. asia C-201/08, Plantanol, tuomio 10.9.2009, Kok., s. I-8343, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48 On vielä lisättävä, että subjektiivisilla seikoilla, jotka perustuvat esimerkiksi siihen, että vahinkoa kärsinyt on virheellisesti pitänyt turvallisuudeltaan väitetysti puutteellisen tuotteen valmistajana yhtiötä, joka ei ole kyseessä olevan tuotteen valmistaja, tai siihen, että vahinkoa kärsineen todellisena aikomuksena on ollut tällaista toista yhtiötä vastaan

nostetun kanteen välityksellä esittää vaatimuksia mainitulle valmistajalle, ei voida – loukkaamatta direktiivillä 85/374 annettujen yhdenmukaistamissääntöjen objektiivista ulottuvuutta – oikeuttaa sitä, että direktiivin 11 artiklassa säädetyn kymmenen vuoden määräajan päätyttyä kyseinen valmistaja tulee muuta henkilöä vastaan mainitun määräajan kuluessa vireille pannussa oikeudenkäynnissä tämän muun henkilön sijaan (ks. vastaavasti em. asia O'Byrne, tuomion 26 kohta ja analogisesti asia C-51/05 P, komissio v. Cantina sociale di Dolianova ym., tuomio 17.7.2008, Kok., s. I-5341, 59–63 kohta).

49 Edellä esitetyn perusteella direktiivin 85/374 11 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansallisen lainsäädännön, jossa sallitaan vastaajan osalta asianosaisseuraanto oikeudenkäynnin kuluessa, soveltamiselle siten, että se mahdollistaa sen, että kyseisen direktiivin 3 artiklassa tarkoitettu valmistaja voidaan mainitussa 11 artiklassa säädetyn määräajan päätyttyä haastaa vastaajaksi oikeudenkäyntiin, joka on pantu vireille kyseisen määräajan kuluessa muuta henkilöä vastaan.

50 Unionin tuomioistuimella on kuitenkin ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään toimivalta esittää täsmennyksiä oikeudenkäyntiaineistossa olevien seikkojen perusteella ohjatakseen kansallista tuomioistuinta pääasian oikeusriidan ratkaisun suhteen (ks. vastaavasti asia C-366/98, Geffroy, tuomio 12.9.2000, Kok., s. I-6579, 20 kohta ja asia C-446/07, Severi, tuomio 10.9.2009, Kok., s. I-8041, 60 kohta).

51 Tältä osin on todettava ensinnäkin, että ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että APMSD (aiemmin Mérieux UK), joka toimitti vuonna 1992 Britannian terveydenhuoltojärjestelmälle OB:lle annetun rokotteen, oli tuolloin APSA:n (aiemmin Pasteur Mérieux) täysin omistama tytäryhtiö.

52 Tällaisessa tilanteessa kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida todistelua koskevien kansallisten oikeussääntöjen mukaisesti, päättikö kyseessä olevan tuotteen liikkeelle laskemisesta itse asiassa sen valmistanut emoyhtiö.

53 Jos kansallinen tuomioistuin toteaa tilanteen olevan näin, direktiivin 85/374 11 artikla ei ole esteenä sille, että kyseinen tuomioistuin katsoo, että emoyhtiö, joka on direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valmistaja, voi sellaisessa oikeudenkäynnissä, joka on kyseisessä 11 artiklassa säädetyn määräajan kuluessa pantu vireille tytäryhtiötä vastaan tässä direktiivissä säädetyn vastuujärjestelmän puitteissa, tulla kyseisen tytäryhtiön sijaan.

54 Toiseksi, kun otetaan huomioon se tämän tuomion 51 kohdassa todettu seikka, että APMSD on toimittanut OB:lle annetun rokotteen, on muistutettava, että direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdassa todetaan, että jos valmistajaa ei voida tunnistaa, tuotteen valmistajana on pidettävä sitä, joka on toimittanut tuotteen, jollei tämä toimittaja ilmoita vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa valmistajaa tai sitä, jolta tämä toimittaja on hankkinut tuotteen.

55 Kuten Euroopan komissio on todennut ja julkisasiamies korostaa ratkaisuehdotuksensa 97 kohdassa, tämän säännöksen on ymmärrettävä tarkoittavan tilannetta, jossa turvallisuudeltaan väitetysti puutteellisen tuotteen johdosta vahinkoa kärsinyt ei kyseessä olevan asian olosuhteissa olisi kohtuudella voinut selvittää kyseisen tuotteen valmistajan henkilöllisyyttä ennen kuin hän käytti oikeuksiaan tuotteen toimittajaan nähden, mistä kansallisen tuomioistuimen on esillä olevassa asiassa tarvittaessa varmistuttava.

56 Tällaisessa tilanteessa direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdasta seuraa, että tuotteen toimittajaa on pidettävä valmistajana, jollei toimittaja ilmoita vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa valmistajaa tai sitä, jolta se itse on hankkinut tuotteen.

57 Tältä osin on heti aluksi todettava, että pelkästään se seikka, että kyseessä olevan tuotteen toimittaja kiistää olevansa sen valmistaja, ei voi riittää – ellei se tämän kiistämisen yhteydessä ilmoita valmistajaa tai sitä, jolta se itse on hankkinut tuotteen – siihen, että kyseisen toimittajan katsottaisiin ilmoittaneen vahinkoa kärsineelle

direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut tiedot, eikä täten myöskään siihen, että kyseistä toimittajaa ei voitaisi kyseisen säännöksen nojalla pitää valmistajana.

58 Seuraavaksi on korostettava, että edellytys, joka koskee tällaisen tiedon esittämistä direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla kohtuullisessa ajassa, merkitsee tuotteen toimittajalle, jonka vahinkoa kärsinyt on haastanut oikeuteen, velvollisuutta ilmoittaa vahinkoa kärsineelle omatoimisesti ja viipymättä valmistajan henkilöllisyys tai se, keneltä toimittaja itse on hankkinut tuotteen.

59 Pääasiassa kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarvittaessa varmistua kyseessä olevan asian olosuhteet huomioon ottaen siitä, onko APMSD täyttänyt tämän velvollisuuden vai ei, ja mainitun tuomioistuimen on tässä yhteydessä otettava huomioon muun muassa se erityinen seikka, että koska APMSD, joka oli APSA:n tytäryhtiö, oli ostanut kyseessä olevan rokotteen suoraan viimeksi mainitulta, se tiesi väistämättä hetkellä, jolloin OB haastoi sen oikeuteen, kuka oli tämän rokotteen valmistaja.

60 Jos kansallinen tuomioistuin mahdollisesti asiaa selvittäessään päätyy siihen, että se toteaa direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan soveltamisedellytysten täyttyvän, APMSD:tä on tässä tilanteessa pidettävä valmistajana kyseisen direktiivin soveltamisen osalta. Näin ollen voitaisiin katsoa, että oikeudenkäynti, jonka OB on marraskuussa 2000 pannut vireille kyseistä yhtiötä vastaan tässä direktiivissä säädetyn vastuujärjestelmän puitteissa, on direktiivin 11 artiklan mukaisesti keskeyttänyt vanhentumisajan tältä osin.

61 Sitä vastoin tällainen toteamus – ja sama pätee myös päinvastaiseen toteamukseen – ei tämän tuomion 37–47 kohdassa esitetyistä syistä mahdollista direktiiviä 85/374 loukkaamatta sitä, että vaatimus APSA:n tulemisesta APMSD:n sijaan mainitussa oikeudenkäynnissä voitaisiin hyväksyä, kun otetaan huomioon se tämän tuomion 26 kohdassa todettu seikka, että OB on esittänyt mainitun vaatimuksen sen jälkeen, kun

hänellä oleva direktiivin 85/374 11 artiklan mukainen määräaika vedota hänellä APSA:an nähden oleviin kyseiseen direktiiviin perustuviin oikeuksiin oli päättynyt.

62 Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava siten, että direktiivin 85/374 11 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansallisen lainsäädännön, jossa sallitaan vastaajan osalta asianosaisseuraanto oikeudenkäynnin kuluessa, soveltamiselle siten, että se mahdollistaa sen, että kyseisen direktiivin 3 artiklassa tarkoitettu valmistaja voidaan mainitussa 11 artiklassa säädetyn määräajan päätyttyä haastaa vastaajaksi oikeudenkäyntiin, joka on pantu vireille kyseisen määräajan kuluessa muuta henkilöä vastaan.

63 Mainittua 11 artiklaa on kuitenkin yhtäältä tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin katsoo, että sellaisessa oikeudenkäynnissä, joka on kyseisessä 11 artiklassa säädetyn määräajan kuluessa pantu vireille direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valmistajan täysin omistamaa tytäryhtiötä vastaan, kyseinen valmistaja voi tulla tämän tytäryhtiön sijaan, jos tuomioistuin toteaa, että kyseessä olevan tuotteen liikkeelle laskemisesta päätti itse asiassa tämä valmistaja.

64 Toisaalta direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kun turvallisuudeltaan väitetysti puutteellisen tuotteen johdosta vahinkoa kärsinyt ei ole kohtuudella voinut selvittää kyseisen tuotteen valmistajan henkilöllisyyttä ennen kuin hän käytti oikeuksiaan tuotteen toimittajaan nähden, tätä toimittajaa on pidettävä valmistajana erityisesti direktiivin 11 artiklan soveltamiseksi, mikäli se ei ole ilmoittanut vahinkoa kärsineelle omasta aloitteestaan ja viipymättä valmistajan henkilöllisyyttä tai sitä, keneltä se itse hankki tuotteen, mistä kansallisen tuomioistuimen on varmistuttava kyseessä olevan tapauksen olosuhteet huomioon ottaen.

Oikeudenkäyntikulut

65 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25.7.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/374/ETY 11 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansallisen lainsäädännön, jossa sallitaan vastaajan osalta asianosaisseuraanto oikeudenkäynnin kuluessa, soveltamiselle siten, että se mahdollistaa sen, että kyseisen direktiivin 3 artiklassa tarkoitettu valmistaja voidaan mainitussa 11 artiklassa säädetyn määräajan päätyttyä haastaa vastaajaksi oikeudenkäyntiin, joka on pantu vireille kyseisen määräajan kuluessa muuta henkilöä vastaan.

Mainittua 11 artiklaa on kuitenkin yhtäältä tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin katsoo, että sellaisessa oikeudenkäynnissä, joka on kyseisessä 11 artiklassa säädetyn määräajan kuluessa pantu vireille direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valmistajan täysin omistamaa tytäryhtiötä vastaan, kyseinen valmistaja voi tulla tämän tytäryhtiön sijaan, jos tuomioistuin toteaa, että kyseessä olevan tuotteen liikkeelle laskemisesta päätti itse asiassa tämä valmistaja.

Toisaalta direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kun turvallisuudeltaan väitetysti puutteellisen tuotteen johdosta vahinkoa kärsinyt ei ole kohtuudella voinut selvittää kyseisen tuotteen valmistajan henkilöllisyyttä ennen kuin hän käytti oikeuksiaan tuotteen toimittajaan nähden, tätä toimittajaa on pidettävä valmistajana erityisesti direktiivin 11 artiklan soveltamiseksi, mikäli se ei ole ilmoittanut vahinkoa kärsineelle omasta aloitteestaan ja viipymättä valmistajan henkilöllisyyttä tai sitä, keneltä se itse hankki tuotteen, mistä kansallisen tuomioistuimen on varmistuttava kyseessä olevan tapauksen olosuhteet huomioon ottaen.

Allekirjoitukset